

Õpetaja tööleht „Märkmed filmi arutelu juhtimiseks“

Tutvustage filmi tegelasi

Lucy: 17-aastane, meeldib ujuda ja joonistada

Nathan: Lucy poiss-sõber, veidi vanem, töötab aianduskeskuses

Sara: Lucy hea sõber samas koolis

Matt: Lucy ja Sara hea sõber

Sam: Nathani töökaaslane ja sõber

Hanna: Nathani hea sõber

Andy: Hanna poiss-sõber

Paluge õpilastel filmi algust vaadates mõelda järgmistele küsimustele (kirjutage tahvlile).

- ✓ Miks Lucy on koos Nathaniga?
- ✓ Kas nende suhe muutub aja jooksul? Kuidas?

Vaadake osasid 1 ja 2 (4 minutit).

- Viige läbi arutelu: miks Lucy on Nathaniga?
  - ✓ Ta armastab Nathanit.
  - ✓ Nathan ütleb, et ta armastab Lucy.
  - ✓ Nathan on kena ja Lucy sõbrad arvavad sama.
  - ✓ Nathan on Lucyst veidi vanem, tal on töö ja raha.
  - ✓ Lucy on Nathaniga koos tore olla.
  - ✓ Nad on juba mõnda aega suhtes olnud.
  - ✓ Lucyle meeldivad Nathani sõbrad.
  - ✓ Kõik arvavad, et nad sobivad kokku.
  - ✓ Nathan on parim poiss-sõber, kellega Lucy on käinud.
  - ✓ Neil on üsna palju ühist.
- Seejärel küsige õpilastelt:
  - ✓ Kas Lucy ja Nathani suhtes on midagi murettekitavat?
  - ✓ Kas nende suhe muutub, kuidas? Aktsepteerige, kui õpilased leiavad, et veel ei ole mingeid ohumärke näha.
  - ✓ Selgitage, et järgmises osas on näha, kuidas Lucy ja Nathani suhe edasi areneb.

Vaadake osasid 2 ja 3: kontrolliv käitumine (6 minutit).

- ✓ Küsige õpilastelt, mida Nathan ütles või tegi selleks, et Lucy kontrollida, hirmutada või temaga manipuleerida?
- ✓ Koostage kontrolliva käitumise loetelu (vajalik järgmise osa jaoks).

- Milles väljendub Nathani kontrolliv käitumine?
  - ✓ Tusaselt Lucy ettepanekutega nõustumine ja hiljem selle eest „tasu“ nõudmine.
  - ✓ Ähvardav kehakeel – näiteks pilgud ja žestid baaris, kui Lucy rääkis Mattiga. Pöörake tähelepanu, et sedasorti kontrolliv käitumine saab toimuda ka teiste inimeste juuresolekul nii, et teised sellest arugi ei saa, nagu filmis baari stseenis.
  - ✓ Lucy otsuste alavääristamine ja kritiseerimine – riietumisel enne väljaminekut, koolimineku osas.
  - ✓ Ise mõlema eest otsustamine – kuhu minna, kas üldse välja minna.
  - ✓ Sõpradest eraldamine – helistamine ja SMS-de saatmine samal ajal, kui Lucy oli oma sõpradega väljas; katkestamine, kui Lucy vestles baaris Mattiga; süütunde tekitamine, kui Lucy ütles, et ta helistab Mattile; ootus, et Lucy veedaks aega Nathani sõpradega, aga mitte kunagi vastupidi (Nathan ei veetnud aega Lucy sõpradega); tunde tekitamine, et Lucy peaks kogu aeg Nathaniga koos olema.
  - ✓ Lucys ebakindlustunde tekitamine; tunde tekitamine, et ta pole kena – välimuse kritiseerimine.
  - ✓ Kaudne vägivallega ähvardamine – isegi, kui Nathan ei ütle, et ta teeb Lucyle haiget, on selle oht õhus – see on näha sellest, kuidas Lucy tunneb hirmu; teeb, mida Nathan ütleb (näiteks paneb baaris kampsuni selga).
  - ✓ Kehaline vägivald – Nathan seisab Lucyle ette, kasutab ähvardavat kehahoiakut; filmis on näha, kuidas Nathan lööb Lucyt vannis; klubi tualetis on näha Lucy kehal verevalumeid; mõnes stseenis on selgesti näha, kuidas Lucy kardab Nathanit.
  - ✓ Seksuaalne vägivald – Nathan jätkas mingit seksuaalset tegevust, kuigi Lucy palus tal lõpetada. Nathan tekitab Lucys tunde, et Lucy on rumal, kui talle see ei meeldi.

- Viige läbi arutelu.
  - ✓ Millised on erinevused kontrolliva/manipuleeriva käitumise ja terves suhtes esineva eriarvamuse vahel?
  - ✓ Kas on tegemist kohtinguvägivallega (pöörake tähelepanu käitumisviisidele, kui Nathan ei löö Lucyt)?
  - ✓ Mis soodustab ohvri poolelt vaadatuna kontrollivat käitumist (võimalikud vastused: hirm; armastus; mõeldakse, et nii on normaalne; ollakse sõpradest eraldatud; konflikti vältimise soov)?

Tehke kokkuvõtte: kontrolliv käitumine on püüe sundida kedagi tegema midagi, mida ta ei taha, või takistada kedagi tegemast, mida ta just tahab teha – kasutades hirmutamist, manipuleerimist, ähvardamist, eraldamist jne. Seevastu terves ja turvalises suhtes tunnevad mõlemad partnerid vastastikku, et eriarvamuste korral on neil võimalik väljendada oma vaateid ja seisukohti, austades samal ajal partneri vaateid ja seisukohti. Terve vaidlus sisaldab mõningal määral nii andmist kui võtmist, keegi ei ole võitja ega kaotaja. Selgitage, et kontrolliv käitumine on tugevasti seotud kehalise vägivallega – kontrolliva käitumisega inimesed suure tõenäosusega kasutavad ka kehalist vägivalda.

Vaadake osasid 4 ja 5: seksuaalvägivald (5 minutit).

- Arutlege nõusoleku üle (seksuaaltegevuseks). Esitage järgmised küsimused.
  - ✓ Lucy palus Nathanil lõpetada. Mis Te arvate, miks Nathan ei kuulanud Lucyt?
  - ✓ Lucy ütleb: "Ma ütlesin EI ja sa ikkagi tegid seda!". Nathan naerab ja ütleb: "Tõsiselt räägid või?" Mis te arvate, miks Nathan ei võta Lucyt tõsiselt?
  - ✓ Nathan ütleb: "Ma mõtlen, sa tahtsid seda ju ka, sama palju kui mina". Mis te arvate, kas inimesed (ka pikaajalises) lähisuhtes omavad õigust öelda oma partnerile EI?
  - ✓ Küsige: „Kas teie arvates Lucy vägistati?“ ja arutlege selle üle (ilma nõusolekuta seksuaalvahekord on vägistamine).

Täiendavalt selgitage, et kui keegi on joores ning sel või mõnel muul põhjusel ei ole võimeline oma nõusolekut andma, siis võib sellise inimese sundimine seksuaaltegevusele kaasa tuua kriminaalsüüdistuse.

Selgitage, et järgnevalt vaadeldakse kohtinguvägivallale viitava ohu märkamist ja mida kõrvaltvaataja saab teha ohvri abistamiseks.

Paluge järgmisi filmi osi vaadates mõelda järgmistele küsimustele (kirjutage tahvile).

- ✓ Milliseid kohtinguvägivallale viitavaid ohumärke võisid Lucy sõbrad ja pereliikmed märgata?
- ✓ Milliseid ohumärke oskate veel nimetada, mis võivad viidata kohtinguvägivalla toimumisele?

Vaadake osasid 6 ja 7: ohu märkamine ja abistamine (5 minutit).

Viige läbi arutelu. Paluge õpilastel meenutada kohti filmis, kus Lucy peaaegu palus kellelki abi, näiteks:

- ✓ kui Lucy rääkis Sarale, et Nathan ei lubanud tal välja minna, kuidas Sara reageeris?
- ✓ Kui Sara rääkis Hannale, mis tol õhtul Nathaniga toimus, kuidas Hanna siis reageeris? Mis te arvate, kuidas Hanna selle küsimuse Nathaniga jutuks võttis? Kas te arvate, et Hanna uskus Nathanit, kui viimane ütles, et pole midagi halba teinud? Mis te arvate, miks Hanna lahkus midagi tegemata või ütlemata?

Paluge õpilastel väiksemates rühmades arutleda, mida saavad sõbrad või pereliikmed taolistes olukordades ohvri abistamiseks teha. Küsige tagasisidet ja koostage selle põhjal nimekiri. Arutlege, kui tõhus võiks üks või teine abistav tegevus olla. Tuletage õpilastele meelde, et abistavad tegevused saavad olla vaid vägivallavabad. Rõhutage, et vähim, mida sõber saab teha, on leida keegi usaldusväärne inimene, kellelt abi küsida (nt kooli tugitöötaja, noortenõustaja, vanem, sugulane, lastekaitsetöötaja, politseinik või mõni teine usaldusväärne täiskasvanu).

Vaadake osa 8: nõu ja abi (2 minutit).

Küsi, mida õpilased arvavad väljakujunenud situatsioonist Lucy ja Nathani suhtes.

Arutlege ühiselt järgmiste küsimuste üle.

- ✓ Mis takistab abi otsimist?
- ✓ Miks võib kohtinguvägivalla ohver tunda, et vägivallatsejat on raske maha jätta või et raske on enda eest seista? Mõelge praktilistele, tunnetega seotud ja teistele võimalikele tagajärgedele, mis kaasnevad lahkuminekuga.

Vaadake viimast osa – see meenutab filmi osalisi ja pakub statistikat kohtinguvägivalla kohta.

Arutlege paari minuti jooksul, kuidas võiksid ennast erinevad filmi osalejad tunda. Kas mõni statistiline näitaja oli üllatav?